

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 10 kor.
 Negyedévre... 4 c.
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 c.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 c.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 kedd utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

Ausztériai hírlapok visszaküldés
 vagy megvásárlása nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A járadékok árhanyatlása

(K. Ö.) Közgazdasági életünk egyik legérdekesebb jelensége az állami járadékok árhanyatlása. Eddig azt hittük, hogy a járadékok árfolyama az illető ország hitelszilárdaságával van összefüggésbe. Lehet, hogy a nemzetközi pénzpiac irányítói eddig ezen elvhez tartották magukat. Ugyanis nem fordult elő eset, hogy a magyar járadék alacsonyabban nem jegyzett volna, mint az osztrák járadék. Most azonban úgy áll, hogy az árhanyatlási folyamat általános jelenség. Előfordult az a hallatlan eset, hogy a magyar járadék negyedszázalékkal magasabban jegyzett, mint az osztrák járadék. Már pedig senki sem mondhatja, hogy a mi hitelképességünk szilárdabb alapokon nyugodna, mint Ausztriáé.

És mivel az árhanyatlás nemzetközi jelenség, az okot másban és nem a hitelképességben kell keresnünk.

A járadékok árhanyatlása okozati összefüggésben van az utolsó évtized és évek kibocsájtásaival. Annyira túl van terhelve a pénzpiac járadékokkal, hogy újabb emisziót felvenni már alig képes és a járadékok árhanyatlásában már kifejezésre jut a pénzpiac ellenkezése a jövő kibocsájtásokkal szemben. Belgium járadékkibocsájtási fiaskója kézzel foghatóan bizonyítja ezen felfogásunkat. A kibocsájtások mérvét a következő számok tüntetik fel. 1870—90 között, tehát husz év alatt nem bocsájtottak ki több állami járadékot, mint 1906—1910. között, tehát öt év alatt, ami kb. kitett 114 milliárd koronát. A legnagyobb pénzéhség természetesen az állam részéről tapasztalható. De pénzéhesek a községek, bankok és ipartelepék is. A mult esztendő kibocsájtásai kitettek Magyarországon 1308 és Ausztriában 1503 millió koronát. A mult esztendő összes kibocsájtásai meghaladják a 30 milliárd koronát.

A pénzpiac tehát tulontul meg van terhelve. És mivel az ipari kibocsájtások lépést tartanak az állami kibocsájtásokkal és a részvénytapirok általában sokkal nagyobb kamathasznót biztosítanak a tőkésnek, ezeknek figyelme az ipari papirok felé fordul. Az állami járadékoknak tehát kettős versennyel kell küzdeniük. Versenyt csinálnak az újabb járadékok a régi járadékoknak és versenyt csinálnak a részvénytapirok. Nem csoda,

hogy az állami járadékok, nem bírván a kettős versennyel, árfolyamukból veszítenek.

Bizonyára a drágaságnak is van része a járadékok árfolyamhanyatlásában. A tőkésnek fix jövedelemre van szüksége a megélhetéshez. A járadékok árfolyam vesztessége arra bírja, hogy magasabb kamatozású részvénytapirokat vásároljon és bár itt nagyobb a kockázat, a jövedelem többlet ellensúlyozza a kockázattól való félelmet.

A bajon most úgy akarnak segíteni, hogy áttérnek majd a 4 és fél százalékos járadéktípusra. Nem marad más hátra, mert a kényszereszközök úgy sem vezetnek célhoz. Takarékpénztárakat, biztosítótársaságokat lehet járadékok vásárlására kényszeríteni. De az erre irányuló próbák eddig sem sikerültek és a kényszer utján vett járadékmenyiség ugysem okoz észrevehető megkönnyebbülést a pénzpiacra. Tehát segítsen egy új járadéktípus. Belgiumnak most sikerült a 4 százalékos kibocsájtás. Kénytelen áttérni a 4 és félszázalékosra. Az osztrák pénzügyminiszter pedig úgy nyilatkozott, hogy az új kibocsájtásoknál csak is 4 és fél százalékos pénzzel számolhat. Ki vásárolna tehát 4 százalékos állami járadékokat. Ennek következményei pedig a pénzdrágaság állandósulása. Es ennek a drágaságnak az lesz a természete, hogy nem fogja a pénz vásárló erejét növelni. Tehát drágaság az egész vonalon.

Es kinek köszönhetjük ezt? A nemzetközi kapitálisnak, mely ránk hozta a Dreagnuthnyavalyát. Angolország kezdte, a többi állam folytatja. A parlamentek pedig megszavaznak mindent nyakló nélkül a militarizmus molochjának.

A járadékok árfolyamhanyatlása intő szózat, mely megállást parancsol. Ha megértjük az intő szózatot, úgy van kilátás rá, hogy az ipari konjunktura megváltoztatásával a járadékok árfolyamában ig változás áll elő, ha nem úgy egy újabb fekete péntek, a papírértékek egy nagy krachja fog bennünket észre téríteni. Az angol járadékulajdonosok 15 év alatt 5 és fél milliárd koronát veszítettek árfolyamvesztesség címén. Angolország ezt kibírja. A magyar járadékbirtokosok nem fognak ennyit veszíteni. De az aránylagos vesztesség is egyértelmű lesz az államcsöddel.

A margittai választás. A margittai kerületben, hír szerint dr. Papp János nagyváradai lapszerkesztő, függetlenségi programmal fellép képviselőjelöltnek. Nem reméli ugyan a győzelmet, csupán a függetlenségi zászló becsületeért megy bele a küzdelembe, a munkapárt jelöltjével Madarassy Gábor pénzügyi államtitkárral szemben. Dr. Papp János fellépését függetlenségi oldalról sem fogadják sokan rokonszenvvel, mert állítólag már megállapodott a függetlenségi párt gróf Vay Gábor jelölésében. Dr. Papp János még e napokban szándékozik a kerületben körutazni, ahol különösen a román lakosság körében számít némi támogatásra.

Városi közgyűlés.

— Első nap. —

A nyári gyűlésből két napos tanácskozás lett, pedig alig egy pár tárgynál volt vita.

A bejelentési hivatal felállításának kérdése minden nagyobb vita nélkül keresztül ment, de a honvédtüzér laktanya ügyében már több felszólalás volt. Az építés ellen senki nem beszélt, Balogh Döme azonban szerette volna, ha még a laktanya fenntartási költségeitől is megszabadulhatott volna a város. De hát most már nem lehet alkudni, nem csak azért, mert az eddigiekhez képest már is igen kedvező a miniszter feltétele, hanem azért is, mert már a többi városok: Debrecen, Szeged s. b. szintén járják a minisztert a honvédtüzérségért s ha licitációra kerülne a dolog, Nagyváradot könnyen lepipálnák.

Leghosszabb vita fejlődött ki az olasz temető és a Körös közöti és a Szentjánosi-ut mentén levő területek parcellázása körül. A tanács az egész városra egységes terv kidolgozását javasolta. A szegény emberek érdekében pedig Fried Ferenc szólt fel többször erőlesen.

Talán befejezték volna tegnap a tanácskozást, de Pásztor Edének kedve kerekedett, hogy minden előterjesztést egész terjedelmében olvassanak fel. Így azután a tárgysorozat egy része maradt.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Hlatky Endre főispán einökölt. A törvényhatóság tagjai közül kevesen voltak jelen.

A megayítás után felolvasták a polgármester havi jelentését, amelynek érdekesebb adatait már közöltük.

Rimanóczy Kálmán emléke.

Kegyeletes szavakban emlékezik meg a polgármester jelentésében Rimanóczy Kálmán elhunytáról s meleg szavakban sorolja fel az

Tisztelettel van szerencsém a n. é. közönség tudomására juttatni, hogy a

„Szabadság“ kávéházat

megvettem és azt ünnepélyesen megnyitottam, a hol kitünő tisztán kezelt saját termésű Tokaj hegyaljai boraimat nagyon jutányos árban szolgálom ki

(csak egy próba és mindenkit meg fog győzni a boraim valódisága). Naponta Kovács István jól szervezett zenekara játszik. A n. érd. közönség becses pártfogását kérve kiváló tisztelettel

FRANCZÓVSZKY GYÖRGY

„Szabadság“ kávéház tulajdonos. Nyitva éjjel-nappal. Állandó bérkozállomás.

elhunyt érdemeit a város ügyei körül, amelyekkel maradvány emléket emelt magának s a polgárság tiszteletét és becsülését érdemelte ki. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette s elhatározta, hogy Rimanóczy Kálmán emlévét jegyzőkönyvében megőrökíti, a gyászoló családnak a közgyűlés osztatlan részvételt fejezi ki. A haláleset folytán a közigazgatási bizottságban megüresedett tagsági helyet a szeptemberi közgyűlésen töltik be.

A jelentés kapcsán *Szokoly Tamás* szólta fel az uszoda kérdésében. Kifogásolja, hogy a város nem igyekszik felhasználni a Körözs vizét s a közönség közegészségügye ellenére huzza halasztja az uszoda építését. Helyteleníti, hogy a főmérnök akadályozza a dolgot. Mivel a főmérnököt basáznak nevezte, hasonló kifejezések kerülésére figyelmeztette a főispán a felszólalót.

A bejelentési hivatal.

A tanács a bejelentési hivatal felállítására vonatkozó belügyminiszteri leiratot beterjeszti azzal, hogy a tisztviselők kinevezése tárgyában felvilágosítást kérjen a törvényhatóság a belügyminiszteritől.

Dr. Medvigy Gábor indítványozza, hogy a bejelentési hivatal vezetésével megbízott alkaptányi állást I. oszt. alkaptányi emeljék, a VIII. fizetési osztályba, önálló rendelkezési joggal.

Rimler Károly nem tartja célszerűnek és elfogadhatónak az indítványt. Csak egy I. oszt. alkaptányi állás van, ez a főkapitány-helyettese. Később, ha beválik az intézmény, lehet változtatni.

Dr. Medvigy Gábor méltányolja a polgármester által felhozottakat s indítványát majd későbbre tartja fenn.

Balogh Döme nem helyesli, hogy a főispán nevezze ki a tisztviselőket, mert a törvényhatóság joga az állások választás utáni betöltése.

Rimler Károly polgármester és *Hlatky Endre* főispán rámutatnak, hogy a törvény írja elő, miszerint a főispán nevezze ki a vezető alkaptányt a bejelentési hivatalhoz. De mivel az iróki állás betöltéséről is van szó, ezért irnak fel, hogy a miniszter precíz jelölje meg, mely állásokra szól a főispán kinevezési joga.

A tanács előterjesztését változatlanul elfogadták.

A honvédtűzraktanya.

Beterjesztette a tanács a honvédtűzraktanya építésére vonatkozó leiratát, amelyben elfogadja a város ajánlatát az építésre nézve. Az építési költség 8 százalékát fizeti az államkincstár évi bér fejében 25 évi időtartamra. Javasolja a tanács, hogy a mérnöki hivatal, esetleg kisegítő munkások alkalmazásával készítse el a végleges terveket; a pályázatot hirdesse meg, a legelőnyösebb vállalkozóval kösse meg a szerződést s jóváhagyás végett terjessze be s az építéshez szükséges költségek felvételére indítsa meg a tárgyalásokat.

Balogh Döme hozzájárul a laktanya építéséhez, bár nem viseltetik szimpátiával a laktanyák iránt, mert eddig ingyen adták a területet. Kifogásolja, hogy a fenntartási költséget a város viselje. Ezt még keresztül lehetne vinni. Ezzel a feltétellel járul a tanács javaslatához s s ily irányban tesz indítványt.

Weiss Lajos specialis tervező megbízását kívánja a tervek elkészítésére. 3 milliós építkezésnél nyílt tervpályázat szükséges a tervekre is.

Rimler Károly válaszol. Katonai épületről van szó s a vázlatokat a katonai szakértők elkészítették. — *Balogh Döme* felszólalására megjegyzi, hogy szorosan a törvény alapján lehet csak eljárni. A városok 4 és fél százaléknál soha sem kaptak magasabb összeget kaszárnyák után; most is ezt tehetne volna a miniszter, de az egyezségnek kedvezőbb eredményt biztosított a honvédelmi miniszter, s a terület értékét leszámítva, az építési költség 8 százalékát fizeti a honvédkincstár, s ha a területet is felszámítjuk, tisztán 6 százalékot kap a város. De ettől eltekintve, itt lesz a tűzér önkéntes iskola, az ekvítáció stb, tehát nem egyszerű kaszárnyáról van szó. Más városok most járnak a tűzrezred után. De más magas katonai hivatalok elhelyezése is a közel jövőben kilátásban van. Így a dolgot tovább huzni nem lehet. Tervpályázat nem kell, mert sablonos munka az egész s speciális szakembere van a városnak.

Schwarcs Izidor kéri külön feltenni a kaszárnya építését és külön a módosításokat a fenntartás költségeire vonatkozólag.

Fried Ferenc ellene van, hogy a miniszternek köszönetet szavazzanak. A katonai kincstár érdeke a kaszárnya építése.

Hlatky Endre ezt az indítványt nem bocsátja szavazásra, mert a vitát már előbb bezárta. Így felfordulna a tanácskozás.

A tanács javaslatát egészben elfogadták s a miniszterhez köszönő feliratot küldenek. Azon indítványt, hogy a fenntartást is a katonai kincstár viselje, elvetették, azon indítvánnyal együtt, hogy nyilvános tervpályázatot hirdessenek.

Végül a polgármesternek köszönetet szavaztak az ügyben követett buzgó eljárásáért.

A telekfelosztási szabályrendelet módosítását elfogadták.

A fűzes utcai és fácánsori telkekre vonatkozó parcellázási engedély iránti kérelmeket elutasítani javasolta a tanács, azzal, hogy a mérnöki hivatal készítse el az általános tervet, hogy meddig mehet a város beépítése.

Fried Ferenc azt hibáztatja, hogy a tanács minden uton-módon megakasztani igyekszik a polgárok fontos érdekeit. Részletesen fejtegeti, hogy a kisemberek dolgával a tanács nem törődik, sőt azok ellen dolgozik.

Weisslovics Gyula elfogadja a tanács javaslatát. A tanács nagyon is engedékeny volt a külső építkezések eltűrésénél.

Rimler Károly kimutatja, hogy a kérdésben levő parcellázást nem szegény emberek akarják, hanem vagyonos telekspekulánsok. A mostani helyzet nem rendes állapot, hanem anarchia s nem tűrhető tovább. A mostani parcellázni szándékolt terület volt szemét lerakó hely és a Körözs nem szabályozott partja. A tanács javaslata a rendet akar teremteni.

Szokoly Tamás elfogadja az előterjesztést, de határidőt szabjanak a szabályozási terv előterjesztésére.

Dr. Tóth Ferenc, Komlóssy József, Altnöder Endre, Fried Ferenc, dr. Váradi Ödön, dr. Medvigy Gábor, Rimler Károly felszólalásai után a tanács javaslatát elfogadták.

Elfogadták a tanács előterjesztését, hogy Major-, Liliom- és a beboltozott Pece mentén nyitott új utcákat soronkívül csatornázzák, nyilvános pályázat kiírása mellett.

A városi vasut r. t. ellen a vasut üzeméhez szükséges villamos áram értékkülönbözete iránt indított perben létrejött egyezséget jóváhagyás végett beterjesztette a tanács.

Szokoly Tamás kéri, hogy a jogügyi bizottsághoz adják ki az ügyet véleményezés végett.

Rimler Károly ismerteti a kérdést. A beterjesztett egyezséget elfogadták. A Párizs-patak beboltozásához szükséges

„TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

A glecserek világából.

Zermatt, 1912. aug. 4.

Főnséges szép reggel volt. Még a hold világitott az égen és amerre a szem ellátott, egyetlen felhő sem volt. Már most emlitem, hogy a kirándulás egész tartama alatt ilyen szép maradt az idő. Allandóan glecseren jártunk, melyen a szakadékok közül főleg kettő veszedelmes. Erdekes volt nézni a vezető óvatosságát ezen helyeken. Megállásra kitapogatta a havat a csákánnyal és egyik lábával erős nyomot csinált és csak ezután indultunk tovább, lépésről lépésre. Allandóan emelkedtünk, néhol csak lassan, de az ut vége felé, éppen a Breithorn teteje előtt jó fél vagy háromnegyed óráig keményen meredek volt a mászás. Közben a panoráma egyre nőtt, felkelt a nap is és pompás színt adott ugy a hónak, mint a csucsoknak. A fény oly erős volt, hogy ettől fogva míg a glecseren jártunk, folyton sötét szemüveget hordtunk.

Hét órakor fenn voltunk a Breithorn tetején, 4171 méter magasságban. Azt a főnséges látványt egész életemben nem fogom elfelejteni, amit ott fenn élveztem. Ismétlem, az ég teljesen felhőtlen volt. A maguk teljes pompájában láttam a wallisi Alpok óriásait, a már említett hegyeken kívül a *Lyskamot*,

Castor és Polluxot, Monte Rosát, Dent Blanch-et Gabelhorn, Zinal-Hornt, Weisshornt, Mischa-belt, a kis-böckről nem is szólva. A számtalan glecsér közül legjobban kivált a hatalmas *Gorner-glecsér*, de ez még nem elég; északon teljes pompájukban látszottak a *Berner Oberland* hegyei, nyugaton az egész *Montblanc* csoport és a *Grand Gombin*, keleten az engadini Alpok a hatalmas *Berninával*, délen pedig a Graji Alpok, főleg a *Gran Paradiso* és a *Grivola*. Sőt elláttunk a Pó-ékség déli oldalán felelmekező *Monte-Viso* ig. A hegyeken túl, a messze távolban látszott a német sík ág. Csak azt mondhatom, hogy aki igazán sejteni akarja, milyen látvány volt ez, vegye elő a térképet és fontolja meg az óriási távolságokat, melyek e hegységeket egymástól elválasztják. Igazán nem lehetett egyebet mondani a »Benedicite« szavainál: »Benedicite montes et colles Domino, ... benedicite glacies et laves Domino!« (»Hegyek és halmok, áldjátok az Urat, ... jég és hó, áldjátok az Urat!«) Jól tudom, sokan jobban szeretik a kedves, zöldre szép tájkokat; előttem nincs szebb vidék a glecserek havánál és a tengernél; a Teremtő halmát és nagyságát e kettő ökrözi vissza legjobban.

Az erős szél miatt nem sokára le kellett vonulnunk; minelyt a nagyon meredek helyeken túl voltunk, lecsusszassal rövidítettük az utat (igaz, hogy ilyenkor az ember ruhája tele lesz hóval). Majd újabb emelkedés következett a glecsereken, ezután pedig a tegnapihoz hasonló

kapaszkodás a sziklákon (korlát nincs!) Egy óra alatt fenn voltunk a Kis Matterhorn tetején (3886 m.) és onnan a többi wallisi, berni hegyek és a Montblanc mellett még a Breithornban is gyönyörködhettünk.

A lemenetel gyermekjárék volt; a még mindig jó havon háromnegyed óra alatt leértünk a Theodulpassra.

Hogy Zermattba érjek, még negyedfél óra volt hátra. A Theodul-glecsér is szakadékos, tehát újra kötélre jutottam. Vezetőm azt mondta, hogy augusztus közepe után e glecseren már nagyon kell vigyázni, mert addigra sok hó elolvad és néha csak egy-két centiméternyi hóréteg marad a szakadékok fölött. A lemenetelnél a panoráma többi része lassankint elmaradt, csak a Nagy Matterhorn pyramisát lehetett egész északi oldaláról látni, meg sokaig a Breithornt. A negyedfél óra alatt elég rossz uton 1700 métert ereszkedtem, míg végre szerencsésen Zermattba jutottam.

Hála Istennek, pompás jó egészségben vagyok, fáradságot nem érzek. Van ugyan emélem az utról, mely egy-két hélig el fog tartani; a glecserről órákon át visszaverődő nap sugarak »Gleischerbrand«-ot okoztak, teljesen lesüttem, de ezt csak elviselem valahogy. Csak a mosakodás keserves; most értem a Mönicka örömet, kit szülei nevenapjára azzal lepte meg hogy »nem kell neki mosakodnia«.

Isten velünk! Az otthoni izzadóknak sok üdvözlöt küldök a hegy vidékről!

dr. Pataky Arnold.

utacaterületekre nézve, egy tulajdonos kivételével, a bírói kisajátítási eljárás megindítását hozza javaslatba a város tanácsa. — Elfogadták.

A Szent László tér rendezésével kapcsolatban, 4565 K. költséggel locsolócsapok elhelyezését elhatározták.

Néhány köztér adásvétele után rátértek az interpellációra.

Sas Ede a már megígért új budapest-nagyvárad gyorsvonal ügyében, valamint a nagyvárad—fümei gyorsvonal rendszeresítése kérdésében interpellált. Most kellene ezeket kívánni.

Rimler Károly válaszolt, hogy az orsz. képviselővel együtt eljártak ezekben a kérdésekben. Nem volt elég mozdony rendelkezésre ezért késik a dolog. Most 70 darabot rendeltek s így remélhetőleg májusra mindkét kérdés meg lesz oldva.

Dr Weimann Jenő hibáztatja, hogy özv. dr Berkovits Ferencné kérelmét, fia holtstének exhumálása iránt, 24 óra alatt elintézték, míg más dolgokkal nem sietnek így a város-házán.

Rimler Károly kijelenti, hogy semmi törvényes akadályja nem volt a kérvény elintézésének. Az ő joga volt az intézkedés, amely ellen lehet felelősséget, de nem tartozik a közgyűlés elé.

Dr Weimann Jenő Liget utca rendezését és kinyitását sürgeti s hibáztatja a tanács eljárást.

Komlóssy József felvilágosítással szolgált.

Balogh Döme a 3. vashíd ügyében szólalt fel. Kifogásolja, hogy tavasz óta nem dolgoznak rajta.

Rimler Károly és Altnóder Endre válaszoltak. A vasszerkezetet most öntik a gyárban. Októberre megérkezik a felszerkezet s 6 hét alatt elkészül a híd.

Cseglédy Jeremiás azt kifogásolja, hogy a várad-szőlősi iparosoknak önköltségen akarja a villamos igazgató az áramot adni.

Rimler Károly kijelenti, hogy a város tanácsa csak a rendes áron hajlandó a várad szőlősi iparosoknak adni az áramot.

Az összes válaszokat tudomásul vették.

A még hátralevő ügyek tárgyalását ma, pénteken délután folytatják.

Biharmegye árvaszéke a színésznői pályáról.

Hoffmann Gizike nem lesz színésznő.

A biharmegyei árvaszéknél 10.000 korona örökségét kezelik Hoffmann Henrik volt püspökségi intéző kis leányának, Gizikének. Ezt a summát egy Kubicek Katalin nevű bécsi nagynéni hagyta örökül, azzal a kikötéssel, hogy a pénzt hozományként adják ki majd Gizikének.

Hoffmannék most Budapesten laknak. Folyamodtak a bihari árvaszékhez. A kérelemben a szülők eladják, hogy a kis leányt gyönyörű hangja van. A tanulmányai megkezdéséhez azonban szüksége van 1200 koronára. Ennek az összegnek a kiutalását kéri.

A kérelmet azonban az árvaszék elutasította. A 27169—912. számú véghatározatát az árvaszék azzal okolja meg, hogy a kiskorú már egyszer 900 koronával tanulmányai be-

fejezéséhez segítette. Azután az indoklás azt mondja, hogy:

— Folyamodók most újabban 1200 korona tőke kiutalása iránti kérelmet terjesztenek elő azon indokból, hogy kiskorú állítólag kiváló hangnnyal rendelkezvén, operai vagy koncertnekesnővé képeztessek ki, továbbá, hogy a francia és német nyelveket tökéletesen elsajátíthassa. Bármennyire valónak fogadja is el a gyámhatóság a kérvényben felhozott állításokat, de mert a végrendeleti intézkedés annyira megköti a hatáskörét, hogy attól csak egyetlen egyszer és csakis a kiskorú tanulmányainak befejezésére tekintettel térhetett el, ez újabb beadott s hihetőleg több éven keresztül ismétlődő kérelem teljesítését felelősség érzetében megtagadni kellett, nem is említve amá másik fontos körülményt, hogy a gyámhatóság a végzendő tanulmányokat reális létfontartási életpályának egyáltalán nem tartja.

A képviselő zsarolói.

— Letartóztatott áhirlapírók. —

Ivánka Imre országgyűlési képviselőt két szerkesztő meg akarta zsarolni. A zsarolási kísérlet azonban balul ütött ki s a két zsaroló most a rendőrségi fogházban gondolkodhatik tettük kellemetlen következményeiről. Az eset a következő:

Ivánka Imre képviselő, aki alig egy hónapja nősült, jelenleg a Margitszigeten lakik. A képviselőt, akit nemrégiben jobb oldali szülőtés ért, gyakrabban kereste fel egyik régi kortese, László Arnold, okleveles tanító, állítólag gróf Vay Gábor titkára és több alkalommal kisebb-nagyobb összegeket kért. A képviselő adott is neki, azonban László az utóbbi időben már nem elégedett meg a kapott összegekkel, hanem arra való hivatkozással, hogy Ivánka gazdagon nősült, egyszerre nagyobb összeget kért, amit Ivánka persze megtagadott.

Ere megjelent Ivánkánál Békei Braun Sándor nevű hírlapíró, a »Jövő« kiadóhivatali tisztviselője és előadta, hogy László egy pamfletet szerkesztett, amelynek tartalma lehetlenné fogja tenni az ország előtt. Ő azonban ezt nem akarja s igyekezett is Lászlót tervéről lebeszélni. De László csak úgy hajlandó a pamflet közzétételéről elállni, ha Ivánka négyszáz koronát fizet.

Persze a képviselő rögtön átlátta a helyzetet és azt mondta, hogy szívesen megadja Lászlónak a kért összeget, jöjjenek el hozzá, majd átadja nekik a pénzt.

Békei Braun boldogan dörzsölte tenyerét, s már benne érezte a négyszáz koronákat. Ivánka képviselő az esetről rögtön értesítette a rendőrséget, ahonnan két detektívet küldtek ki a zsarolók elfogására. A dolog a régi ismert módon ment.

A detektívek elbujtak, a képviselő átadta a megjeölt bankókat, amiket a zsarolók boldogan tettek zsebre. Alig fordultak meg azonban, a detektívek előlépek és letartóztatták őket.

A „Bihari pontok“ nincsenek sehol.

— Tessék a lapokhoz fordulni! —

László kutatással kerestek a napokban egy érdekes aktát a vármegye levéltárában. Osváth Lajos megyei levéltárnok két teljes napig kutatott a hatalmas szürke akták között s végül is terjedelmes jelentésben számolt be a kutatás eredményéről, illetőleg eredménytelenségéről.

Az érdekes aktát egy kolozsvári szobrász érdeklődés: kellett volna hogy felszínre hozza a rengeteg papíros emléktől. Az aktának azonban nyoma veszett s csak egy-két ummutató nyom került napfényre az elsárgult, fakó lapokból.

A «Bihari pontok» keresték.

A híres «Bihari pontok» utáni kutatást az tette aktuálisá, hogy Erdődy Mátyás, kolozsvári szobrászművész szép kaligrafikus írásban arra kérte dr Miskolcsy Ferenc főispánt, bocsátaná neki rendelkezésére azokat az adatokat, amelyek a Bihari pontok keletkezésére vonatkoznak s magukat a pontokat. Az alázatos kérésnek pedig az az alapja, hogy Erdődy is pályázik a Tisza Kálmán szoborra s így rendkívüli értékkel bírna előtte az, hogyha megkaphatná azokat a bihari pontokat, amelyekben tulajdonképen Tisza Kálmánnak egész politikai egyénisége s minden nagy terve, ambíciója, programja kifejeződött. Ezeket a pontokat 1868. évi március hó 27-én tartott balparti értekezleten alkották itt Nagyváradon s itt tette magáévá Tisza Kálmán, egy pár nappal később pedig az egész párt. S a Bihari pontok szenzációs gyorsassággal röptültek be az országot. Egész pártok keletkeztek elene, óriási viharok dúltak körülötte, de Tisza Kálmán vasakarata nem engedett a kimondott programból egy pontot sem! ... Mig végül is jöttek nehéz idők, a párt alatt megingott a föld s akkor mondotta Tisza, hogy ám legyen! most felhagy a harccal és a Bihari pontok végrehajtásához megvárja az alkalmas időt.

Tisza Kálmán monumentális szobrának elkészítéséhez tehát keresve sem lehetne találni klasszikusabb relief-anyagot, mint a bihari pontokat. Ezért kérte oly sürgősen és olyan erősen Erdődy mester a Bihari pontokat.

Persze mint művészember, a pontok szövegét kívül más érdekes és jellemző, illetőleg korszerű apróság és momentum iránt is érdeklődik, amelyre szintén nem kaphatott kellő felvilágosítást, mert a levéltár nem rendelkezik egy adat fölött sem.

Többek közt azt kérde, hogy megvan e még az a Miskolcsy Lajos-féle ház, amelyben az értekezletet tartotta a párt, s hogy hol lehetne legalább a ház rajzát, vagy képét megtalálni? ... Erre azt válaszolta a főispáni hivatal, hogy ilyen ház nincs és nem is volt soha. Az értekezletet valószínűleg a vármegye-háza termében tartották.

Kéri az ott jelen voltak névsorát, számát, esetleg fényképét. S a levéltárban nyoma sincs mindennek. A fényképeket talán megkaphatja ön — írja a levéltárnok, — a rokonoktól, vagy ismerősöktől.

A pontok szövege, ami legfontosabb volna, még csak kivonatban sincs meg. De Osváth Lajos privátim azt tanácsolja a szobrásznak, hogy szerezze meg az 1868. április 2-iki »Hona« vagy pedig »Haza« egykori számát, mert tudomása szerint a Bihari pontok egyedül itt és akkor jelentek meg nyilvánosan.

De legérdekesebb a levéltárnoknak az a megjegyzése, melyet a jelentés végén fűz az ügyhöz.

A legújabb nyári czipő újdonságok

MOSKOVITS Bémertéri fióküzletében. Szabott gyári egységáruk. Telefon 687

Azt írja ugyanis, hogy ő maga teljes ambícióval fog kutatni a Bihar pontok után, mert rendkívül fontosnak tartja, hogy egy ilyen nagy jelentőségű okmány meg legyen a vármegye levéltárában.

A kutatást az egykori s a későbbi nagyváradi lapok számaiban fogja megkezdeni s ezt, mint leghelyesebb módot, ajánlja Erdődynek is. S egyben amas óhájának ad kifejezést, hogy nagyon üdvös volna, ha Biharvármegye megrendelne levéltára számára az összes helybeli lapokat.

Ezt a kérését azzal indokolja, hogy csakis ezen az úton lehet hű emléke s adata az irattárnak olyan korszerű és fontos dolgokról, amelyek nem aktaszertűek.

Vizsgálat a szérűskerti tűz miatt.

— Keresik a tettet. — A tűzvizsgálóbizottság jelentése. — Kik kapnak jutalmat?

A váradvelencei Szérűskertben még 24 óra múlva sem aludtak ki végképpen a lángok. Tegnap hajnalban újra hatalmas lángoszlopok törtek föl egy kazalból s az azonnali oltásnak köszönhető, hogy újabb pusztulás nem történt.

Különben pedig egész éjjel ott őrködött egy *Jurenka* Lajos nevű gyári munkás, aki elsőnek vette észre a hajnali tüzet s azonnal telefonált a tűzoltóknak. Hamar elfojtották a tüzet s most már csak az óriási pernyetömeg jelzi a tegnapi tüzet.

Megírtuk tegnapi számunkban, hogy a rendőrség még ott a helyszínén megindította a nyomozást. *Vass Károly* detektív fővette a tényállást s megkezdte a tanúk s a károsultak kihallgatását.

A rendőri nyomozás egyik legfontosabb fázisa: a tűzvizsgáló bizottság szemléje. Ezt tegnap délelőtt tartották meg s *Vadász József* rendőrfelügyelő vezette. Tagjai voltak: *Pozsonyi László* kir. mer. ipari főfelügyelő, *Orsény Gyula* városi építész és *Jeremiás János* tűzoltó szakaszvezető.

A bizottság teljes pontossággal és részletekkel megállapította a tűz keletkezését, amint azt már mi tegnap megírtuk. Kétségtelen, hogy a véletlen okozta a tüzet, még pedig úgy, hogy valamelyik dohányzó munkás *Sonnenwirth* asztala alatt eldobta az égő pipát vagy cigarettát. Hogy ki tehetette ezt, azt még nem tudják. Ennek kiderítésére rendkívül szigorú vizsgálat van folyamatban.

A kár nagyságát a hivatalos becslés 6000 koronára teszi. Ebből nem térül meg semmi, mert sem biztosítva nem volt a buza, sem pedig arra nincs remény, hogy majd a gyújtogatón bevasalják. Hiszen ez valószínűleg napszám-ból élő szegény munkás ember.

Hogy pedig a rendőrség kitüntesse a tűzoltásban hatásosan közreműködő egyéneket, a főkapitány-helyettes előterjesztést tett tegnap a tanácsnak a jutalmazásokra nézve. A jutalmazásra előterjesztettek: *Veres István*, öv. *Kosztelné* Istvánné, *Vári Imre*, *Török Sándor*, *Tikos András*, *Molnár Imre*, *Pável Zsigmond*, *Fenesi Ferenc* és *Csepény István*. A jutalom pénzben lesz.

Csehek és németek. A bécsi eucharisztikus kongresszus itteni cseh bizottsága vonatkozott németnyelvű igazolványokat kiállítani; a kongresszusra mező cseh delegátusok szá-

már. Nehogy a csehek elmaradjanak, az eucharisztikus kongresszus rendezője beleegyezett abba, hogy a csehek latinnyelvű igazolványokat kapjanak.

UJDONSÁGOK.

* **Rekvium Szerecsányi püspökért.** Tegnap volt negyedik évfordulója b. e. *Szerecsányi Pál* püspök halálának. A székesegyházban ebből az alkalmából az elhunyt püspök lelki üdvéért gyászistenisztelet volt, melyet *Fekete Antal* felszentelt püspök tartott.

* **A nemzetközi eucharisztikus kongresszus ügyében** tegnap *Isabella főhercegnő* elnökléte alatt a bécsi palotában megbeszélés volt, melyen részt vettek: *Schönburg Hartenstein* Alajos herceg a kongresszus előkészítő bizottságának elnöke, *Eszterházy Miklós* herceg a magyar bizottság elnöke, *Széchenyi Wimpfen Karolina grófné főudvarmesternő*, *Zsembery István* dr. a magyar csoport központi bizottságának ügyvivő alelnöke. Ez alkalommal megtárgyalták a kongresszus és a magyarok tömeges részvételét érintő ügyeket. *Isabella főhercegnő* folytonos érdeklődéssel kíséri a kongresszusi részvételt illetőleg Magyarországon megindult mozgalmat és az Országos Kath. Szövetség, mint a magyar csoport központi bizottsága ez ügyben állandó jelentéseket terjeszt hozzá, mint a csoport fővédőjéhez. A jelentkezés határideje azok számára, akik lakást is óhajtanak, augusztus 10, azok számára pedig, akik csak részvételi jegyet óhajtanak, augusztus 20.

* **Kinevezés.** Dr. *Miskolcay Ferenc*, Biharvármegye főispánja *Török József* jákóhodosi lakost, a jákóhodosi anyakönyvi k-rűltbe anyakönyvvezető helyettesé kinevezte.

* **Meglepetés a király születésnapjára.** Augusztus 18-án ünnepli a király szüke családi körben 82 ik születésnapját. *Gisella* királyi hercegnő e napra egy igen szép és meglehető meglepetést készít elő apja részére. *Gisella* királyi hercegnő, hogy meggyőzze a királyt, hogy az évek nagy száma mily kevésbé tudta tönkretenni az ő fizikai erejét, titokban mozgólényképező által levette a királyt kiserülésében, főleg, mikor az ischli parkban sétált, vagy pedig két új dupla póniján „The Brate” és „Resi”-len lovagol. A hosszú filmet először augusztus 18-án, a király születésnapján fogják Ischli-ben bemutatni, s *Ferenc József* saját szemével győződhet meg, hogy mennyire nincs igaza, mikor panaszkozik: „nem úgy megy már, mint régen.”

* **Felldől a Nagyszalonta.** Már nemcsak állami méntelepe, villany világítása, hanem folyóvíze is lesz *Nagyszalontának*. Van *Szalontának* most is vize, de igazán szegénye a szép kis városnak. A piac közepén van egy ártézi kut, ennek és a városka „tő”-nevével vezet le a szennyvizét. *Erdélyi Gyula* főjegyző most segíteni akar a város helyzetén. Felvetette az eszmét, hogy a *Kölesér* nevű patak medrét vezessék keresztül a városon, még pedig kibővíve, úgy hogy 2 méter mély legyen, hogy állandóan 1 és fél méter mély víz legyen benne. A *Kölesér*nek ugyan nincsen anyai vize, hogy ezt a vízmenyiséget képes legyen ellátni. Ezen úgy gondolta segíteni a főjegyző, hogy a város határában folyó *Fekete Körözs*-ből látnák el vizet a *Kölesér*re, azaz a várost. Így állandó élő vizet nyerne *Szalonta*. A főjegyző most tárgyal az ügyben a *Fekete Körözs* ármentesítő társulat vezetésével.

* **A vármegye új kórháza.** Tudnivaló, hogy Biharvármegye kórháza nem oly nagy, hogy teljesen megfeleljen rendeltetésének. Emiatt érdekes eszmét vetettek fel nemrégiben. Ugyanis megvételre ajánlották a *kisszántói* volt báró *Königsvalter*-féle kastélyt. A kastély minden modern eszközzel fel van szerelve, mert *Erényi Béla* budapesti gyógyszerész, a jelenlegi tulajdonos, magán szanatóriumot akart itt felállítani. A *kisszántói* kastély Nagyváradtól 14 kilométerre van s oly nagy, hogy 80 beteget kényelmesen elhelyezhetnek benne. A vármegye *Móritz Ernő* dr. főorvos véleménye alapján, el is határozta a megvételét. Az iratokat tegnap terjesztették fel jóváhagyás végett a belügyminiszterhez.

* **A só drágulása.** A pénzügyminiszter a sóbivalalokra nézve évenként egyszer szokta szabályozni a só árát. A kezelési költség a máramarosi sóbányákban métermázsánként öt fillérrel emelkedett, az erdélyi bányákban pedig három fillérrel csökkent. A máramarosi sóhivatalnak szállítási és kezelési költség kombinálása következtében métermázsánként harminchérom fillérrel kellett fölemelni a só árát. A sónyereskedők harminc fillérrel emelik a só árát. A kicsiben való elárúsításnál pedig előreláthatólag az lesz a helyzet, hogy a kilógrammonként 26—28 fillérben fogják megállapítani a kereskedők.

* **A cséplősztrájk.** Megírtuk a „Tiszántul” tegnapi számában, hogy a sárréti járásban, több nagyobb uradalom cséplő munkásai sztrájkba léptek. Most megint újabb cséplői sztrájkokról ad hírt biharnagybajomi tudósítónk. Újabb sztrájkbaléptek *Des Eshe-roles Kruspér Sándor*, *Polgár Péter*, *Lovassypusztai* és *Grósz Zsigmond* hosszuháti birtokosok cséplő munkásai. A tegnapi napon sztrájkolók száma mintegy 250-re tehető. Ezek legnagyobb része fogházban ül. A sztrájkra az adott okot, hogy a munkások nincsennek megelégedve a munkájuk díjával. Különösen rossz kilátás van a hosszupályi sztrájknál. Itt nemhogy a megszűnésre számítanak, hanem nagyon félnek, hogy a sztrájk még nagyobb méreteket fog ölteni. Zivargásoktól nem tartanak, mert a munkások higgadtan viselkednek. A hatóság minden lehetőt elkövet, hogy megnyugtassa a felizgatott munkásokat.

* **A váradszentmártoni posta ügye.** *Nagy Márton* központi fősolgabíró tevékenységét legjobban jellemzi a központi járás fejlődése. Alig van a járásban ma már jegyzőség, amelynek székhelyén ne volna távbeszélő központ és postahivatal. *Váradszentmárton* községben azonban még most sincs, dacára annak, hogy ugyan a fősolgabíró, mint *Papp Mihály* körjegyző, mindent elkövettek, hogy felállíthassák legalább a távbeszélőt. A váradszentmártoni körjegyzőség a *Félix-fürdői* postahivatalhoz tartozik, ugyszintén *Kardó és Oláhapáti* község is. Eredetileg úgy vették tervbe, hogy a *Félix-fürdőben* állítanak fel távbeszélő központot. Ezt azonban sem a vármegye alispánja, sem a postaigazgató-ág nem látta célszerűnek, mert nyári hónapokban magának a két fürdőnek szüksége van egy központra. Most valószínűleg úgy oldják meg a távbeszélő központ kérdését, hogy a *Félix-fürdőben* teljesen külön állítanak fel egyet, amelyhez tartozni fog a *Püspök-fürdő* is. A *Váradszentmárton* községben felállítandó központra pedig bekapcsolják még *Biharszéki*, *Kardó* és *Oláhapáti* községeket is.

* **Birtokot vásárolt a kincstár.** Az utóbbi időben mind gyakrabban fordulnak elő nagy milliós birtokvásárlások és eladások. Nemrégiben emékeztünk meg *Hohenlohe* herceg nagy ingatlan vételéről és a *Frigyes főherceg*

féle üzletről, most pedig egy újabb nagy föld-birtok üzlet nyert befejezést. A kincstár már ez év eleje óta tárgyalásokat folytat gróf Wenckheim Frigyes aradmegyei birtokának megvásárlása végett. A birtok megvétele most már elhatározott dolog. Az alkudozásokat befejezték és ezek alapján a tizenháromezer katasztrális hold területű földbirtok vételára tizenkétfélmillió korona lesz. A kincstár teljes községeket fog létesíteni a Wenckheim-birtokon.

*** Riadalom Magyaroskén.** Nagy riadalmat okozott tegnap délelőtt egy veszett eb garázdálkodása, melyet csak hosszú hajszá után tudtak agyonverni. A kutya ismeretlen helyről jött a község piacára és az ott levő emberek közül többeket megmarta. A kutyát azonnal tűzbe vették és csak egy órai hajszá után tudták agyonverni. A járási állatorvos veszettséget állapított meg rajta. Amikor elterjedt a hír a községben, hogy veszett volt az eb, több ebtulajdonos nyomban agyonlövötte a kutyáját, körülbelül 30 ebet irtottak ki. A községben elrendelte a zárlatot a főszolgabíró. A megmártakat az éjjel szállították fel a Pasteur intézetbe.

*** Izgalom a Charles cirkuszban.** A temesvári lapok írják: Tegnap este tartotta megnyitó-előadását a Charles-cirkusz, amely erre az alkalomra zsufolásig megteit közönséggel. A pompás előadásról, a gyönyörű állatokról már megemlékeztünk, ezuttal egy epizódról írunk, amely láza izgalomba hozta a premiér közönséget. A tigrisek mutatványa közben történt. Az állatszelidítő, egy fiatal cowboy, karikás ostorát suhogtatta a vérszomjas vadállatok felett, mi közben az egyik hatalmas tigris, a Kokó többször megragadta az engedelmisséget. Az idomító végre a piramis tetejére parancsolta a dühös állatot, amely aztán a magasból hirtelen hatalmas csapást mért az állatszelidítőre, akinek kabátját is végighasította. Az izgalmas jelenet igen megrémítette a nagyszámú közönséget és sokan a mutatvány befejezését követelték. A fiatal cowboy azonban most már baj nélkül tovább folytatta pompás mutatványát, amelyet lelkesen megélték. A cirkuszban tegnap este is rendkívül sokan voltak jelen és mindenkinek tetszett a háromórás előadás, amelyet olvaóink figyelmébe ajánlunk, ugyancsak az állatok megtekintését, amely főként a délelőtti órákban alkalmas.

Vadász urak figyelmébe. A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje. Óriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányú fegyverekből, a legjobb töltények egy külföldi mint belföldi lőporral készülték a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszertően, gyorsan és pontosan eszközök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többet fog kerülni annak hejreállítására. M. kir. lőporáruda Telefon 269. Tanoncok felvételnek. **Ladányi József** puskaműves, fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

KOSSUTH U. 2 sz. ház emeletén két szoba s mellékhelyiségekből álló lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

Középiszkolai

magánvizsgára, érettségire, javító vizsgákra egész nyáron át készülhet a **dr. Kállay-féle szemina-riumban** (Budapest, IV. Kaplony-utca 5. Telefon 125-38.) Eredményei köz-tudomásulag kiválóak.

*** Középiszkolai tanár,** ki a tanítás terén már hosszas és eredményes gyakorlattal bír, elvállal magánvizsgára készülő tanítványokat. M. r. eddig is többet vizsgáztatott le kitűnő sikerrel. Megkeresések Szaniszló utca 56. sz. alatti lakására intézendők. Ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

*** Assódi Trieszti kávé és tea behozatala.** Csokoládé és Kakao áruház. Nagyvárad, Kossuth-utca Sas-palota. **Vigyázat!** mert sok az utánzat! Jobb ízlelő családok figyelmébe ajánlva. Különlegességeim pörkölt kávékban:

Előrendű	1 kő 4—K
Mágnás keverék RR	1 • 4-40 •
• • • • •	0—1 1 • 4-80 •
• • • • •	00—I 1 • 6— •

Motor üzemű kávépörkölés és darálás, a vevő előtt történik. Kakao 10 deka 50 fillér. Eredeti francokkávépótlék, valódi fügekáv, valódi mackókáv gyermekeknek. Kátréier valódi árpakáv. Összes készársültek Karlsbadból. A kiszolgálásnál a cég főnöke jelen van és így mindenki a legjobbat és a legolcsóbb árt érheti el. Block rendszeres beváltása. Blockjaimat az egész vonalon gyűjtik. Cukorka és csokoládé különlegességeim legjobbak, mert eredetiek. Gyógycukorkák eredeti lerakata.

x CSODASZÉP csemegeszőlő! gő-rögdinnyék; világhírű turkesztáni cukor-dinnyék. Kiváló finom fehér és vörös hegyi-borok, a bankszőlőből **Mertz Nándor** csemegeszőlőben Körös-utca. Telefon: 448. sz.

x Kossuth-utca 6. számú ház Körös felőli oldalán 3 szoba fürdő szoba és mellék helyiségekből álló modern emeleti lakás november 1-re kiadó Ertekezhetni Polgári Takarékpénztár részvénytársaság.

Idegesség, gyengeségi állapok, gyomor, bélrenyheség, vérszegénység, csúsz, szívha-jok ellen vizgyógyfürdők, villanyfürdők, szénsavas fürdők, iszap, fenyő, sósfürdők

Dr. Rác Ödön

szanatóriumában Szilágyi Dezső-u. 7. sz.

Bejáróknak egész nap nyitva. BENLAKÓKNAK PENZIO

SPORT.

A vasárnapi football mérkőzések.

A NAC. legújabb érdekes akciója, mely szerint a helybeli fiatalabb és törekvő sportklubok támogatása érdekében vasárnap délután a Bunyitay-ligetben propaganda mérkőzést tart, a közönség legszélesebb rétegeiben a legnagyobb érdeklődéssel találkozott.

Az érdeklődésnek egyik legfőbb oka az is, hogy a közönség legnépszerűbb football csapatát a NAC. I. legénységét a legnagyobb örömmel látja viszont a négyheti játéktalalom után. A NAC. ellentele tudvalevőleg a Török-vés, Ezyetértés és VAC. játékosaitól kiválasztott legjobb csapat lesz. E csapat nagy körültekintéssel a legjobb tizenegyet igyekeznek kiállítani, hogy lehetőleg megfelelő ellentele legyen a NAC. I. csapatának.

A mérkőzés idején 5 órakor lesz, előtte más mérkőzés is lesz. A részletes programot és csapat összeállítást holnap közöljük.

Igazságszolgáltatás.

Sipos Bálint perújításért folyamedik. Sipos Bálint bűnügyének aktái úgy látszik, nem akarnak végleg lezáródni még most sem, amikor a határaitelt haramia bűntetését a király életfogytig tartó fegyházra változtatta át. Már régebben ott van az illavai fegyházban Sipos Bálint, de nem tud belenyugodni abba, hogy egész életét a fegyház zárt levegőjében töltsse el. Dr. Már Bala, budapesti ügyvéd. Sipos Bálint ügyvédje, aki a kurucnál is képviselte Sipost, az elítelt kérésére vizsgálatot folytatott a tett színhelyén **Jákóhadon és Nagyváradon** és tegnap utazott vissza Budapestre. Kutatásainak szemzácións eredménye volt, úgy hogy a szerzett bizonyítékok alapján perújítási kérelmet ad be. Négy új tanúval akarja bizonyítani Sipos ártatlanságát és Filipás Lőrincné bűnösségét. Hogy azután a perújítási kérelemnek a törvénytörök helyt fog-e adni, az ismét más kérdés.

TÁVIRATOK.

Samassa állapota.

Budapest, aug. 8.

(Saját tudósítónktól.) Samassa biboros érsek ma sokkal jobban érezte magát. Ezt arra használta fel, hogy az egri szervita rend főnökének meggyónjon és áldozzon. Felvette ezután a halotti szentséget, majd pedig a maga köré gyűlt papoktól megható beszédben bucsuzott el. Kérte a köréje gyűlt papokat, hogy az ő tanításait, amelyeket egész életén át hirdetett, mindenkor tartsák meg. A megható beszéd után mindenki könyekre fakadt.

A közös pénzügyminiszter a királynál.

Berlin, aug. 8.

(Saját tudósítónktól.) A király ma délelőtt másfél óráig tartó külön kihallgatáson fogadta Bilinszky közös pénzügyminisztert.

Oriási bányakatasztrófa.

Bohum, augusztus 8.

(Saját tud.) A lottringen bányában ma óriási robbanás volt. A robbanás következtében beomlott föld 650 embert temetett maga alá. Ezek közül eddig csak 8-at tudtak kimenteni. A földalatt levőkkel eddig még nem tudtak érintkezésbe lépni.

A királyi biztos merénylői.

Zágráb, aug. 8.

(Saját tud.) Ma tovább folyt a tárgyalás a merénylet ügyében. A vádlottakra nézve kedvezőlen a kilátás. A kir. ügyész mondta el vádbeszédjét, melyben az első rendű vádlottat körül állati halálra, a többieket pedig 10-20 évi fegyház büntetésre kéri ítélni. Ezután a védő ügyvédek fogtak beszélni.

A szultán lemondott.

Budapest, aug. 8.

(Saj. tud.) Párisból érkezett hírvira szerint Hulej Affid szultán ma lemondott a trónról. A szultán 14 nap múlva Tangerbe érkezik s itt fog állandóan lakni.

Az új ágyuk.

B. os, augusztus 8.

(Saj. tud.) A Zeit lapjelentése szerint Auffenberg hadügyminiszter tegnap, a delegációk hozzájárása nélkül, megrendelte az új tüzérségi ágyukhoz szükséges anyagot.

Kovács Gyula

szabadelőre helyezése.

Budapest, augusztus 8.

(Saj. tud.) Kovács Gyula szabadelőre helyezése ügyében keletkezett iratokat Nagy Béla törvényszéki bírónak osztotta ki a vádtanács elnöke. Nagy Béla a sok ügyiratot nem tudta mind tanulmányozni, ezért elmaradt a vádtanács ülése. A vádtanács holnap délelőtt fogja határozatát meghozni Kovács Gyula szabadelőre helyezése tárgyában.

Az ifjútörökök bukása.

Konstantinápoly, augusztus 8.

Az ifjútörökök központi bizottsága feloszlott és a párt vezetését a parlamenti bizottságra ruházta. Az új vezetőség a vidéki párt-szervezeteknek már kiadta az utasítást, hogy ne vegyenek részt az új választásokban, mert a régi kamara törvény szerint még együtt van.

A főváros ostromállapotban van, a haditörvényszék réme ismét kísért.

Ghazi Muktar pasa nagyvezér és Kiamil pasa el vannak tökéve, hogy megtörjék az ifjútörök-komité hatalmát.

Katasztrófa a lövöldében.

Páris, aug. 8.

A reimsi katonai lövöldében tegnap a 22. dragonyosezred harcserű lövés gyakorlatokat tartott, majd dinamittal robbantottak falakat és vasuti töltéseket. Jövőre tartott a gyakorlat, mikor nagy katasztrófa történt. Egy vasuti töltés alatt elhelyezett dinamit patron nem robbant föl, s a katonák azt hitték, hogy a gyújtószinór elaludt. Egy idő múltán a kirendelt eskadron a töltéshez ment megvizsgálni a patron hibáját. Mikor ezt látta a Tampi rezred és az eskadron parancsnoka, sarkantyuba kapta lovát a két tiszt s száguldova rohant oda. Ugyanabban a pillanatban felrobbant a dinamit patron s szörnyű pusztítást tett. Az ezred és a kapitány szétmarcangolt testtel terült el s husz dragonyos is súlyosan megsebesült.

KÖZGAZDASÁG.**Gabona üzlet**

Budapesten

O árakban kevés üzlet fordul elő. A mal-mok miután nagy részt készlettel rendelkeznek, nem szívesen vároznak. Új árban viszont az eladók tartózkodnak. Az ártályamok többé-kevésbé javultak.

Határítók sárlata:

Áprilisi buza 1913.	— — —	11.88
Októberi buza	— — —	11.53
Októberi rozs	— — —	9.87
Októberi zab	— — —	9.37
Aug. tengeri	— — —	9.11
Szept. tengeri	— — —	9.01
Majusi tengeri (1913)	— — —	7.54

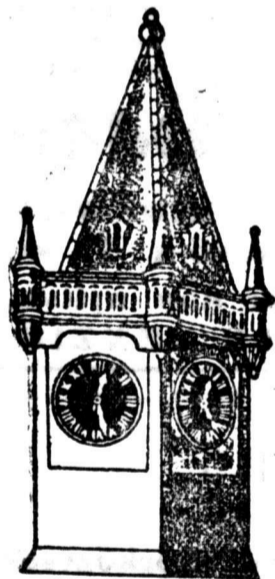
Budapesti értéktőzsde

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése

Magyar hitelrészvény	— —	853.50
Osztrák hitelrészvény	— —	652.75
Jelzálogbank	— —	462.25
Leszámitoló és pénzváltó	— —	558.50
Városi vasut	— —	412.—
Közuti vasut	— —	765.50
Osztrák államvasut részvény	— —	721.—

**Sarkady és Szánthó
TORONYÓRA GYÁRA**

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyórát „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz kerekkel. Olcsó árak. TÖBBÉVI JÓTÁLLÁS. Villanyerő berendezés.

Arjegyék kívánatra. Saját ház.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

B. M. Az El t címe: Budapest, Damjanich-utca 50. sz. Köszönjük a küldeményt.

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kincset ér

a TORDY-féle

Hollandi 3 király tea, mivel nemcsak hashajtó, hanem egyúttal étvágyjavító, gyomortisztító, emésztést elősegítő, bélműködést szabályozó, nemkülönben a legmakacsabb gyomor bajon is segít. Csomagja (kbl. 10-12-szeri használatra) 80 fillér.

Minden gyógytárban kapható.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy Csengeri-utca 21-ik szám alatt saját házamban, egy a mai korak mindenképen megfelelő

= épület és =
műbutor asztalos

műhelyt létesítettem. Elfogadok: előszoba és konyha felszereléseket minden kivitelben, továbbá templom, iskola, gyógyszerár és kávéház berendezéseket kellő jártassággal. Rajzzal és költségvetésekkel úgy helyben, mint vidékre készséggel szolgállok. — Tömeges rendeléseket kérve vagyok kiváló tisztelettel

Gaál József
mű-asztalos, Nagyvárad.

TELEFON 11-52.

TELEFON 11-52.

ITAZ AMERICAI HŐ HULLÁM.
LEGJOBBAN VÉDEKEZHETÜNK

TARSOLY ÉS
RISZTÓ
FÜRDŐ
KÁDJAIBAN.

Sz: 2 3 4
Kor: 36- 40- 48-

PÜSPÖK-FÜRDŐ.

Állandóan tiszta vizű uszoda.
Elsőrendű magyar konyha, valódi hegyi borok. Naponta frissen csapolt elsőrendű kőbányai „Polgári sör”. A vendégeket Dankó Kálmán szegedi zenekara szórakoztatja. Mérsékelt áru kényelmes szobák. Minél számosabb látogatást kér:

DANCS ISTVÁN

bérlő.

Tisztelettel értesitem a n. é. vevő közönséget, hogy a **Teszler Simon posztó kereskedőt** kiegyeztettem, a **csődtömeget átvettem és azt rendkívüli leszállított árban kiárusítom.** A csődtömeg a következőket tartalmazza: lüster-, angol-, scott- és honi divatszöveteket. Fekete- és kék kamgárnokat, női costum divatkelméket, mellényeket, schiffonokat, belésárukat, **szabókellékeket** és mindezen árukat **gyári áron alul kiárusítom** u. m.:

egy teljes öltönynek való 3 mtr. már	K 02-40
„ „ „ „ jobb minős. div. 3 mtr.	K 06-60
„ „ „ „ finomabb „ „ 3 „	K 12—
„ „ „ „ angol divat 3 „	K 19—
„ „ „ „ legfinomabb „ 3 „	K 28—

a fekete- és kék kamgárnokat ugyan ilyen gyári áron alul

jóval olcsóbban lesznek kiárusítva. Egyben ajánlom a n. é. vevőközönségnek az összes raktáromban levő szövetekhez a hozzávalókat, azaz a szabókellékeket a legfinomabb kivitelben, a legolcsóbb árban, u. m.:

egy már nagyon jó hozzávaló	K 4-50
„ „ finomabb „	K 5-50
„ „ egész finomabb „	K 7—
fekete szalonhoz legfin. „	K 8—

Mint hogy az üzlethelyiséget november 1-én át kell adnom, tisztelettel kérem a n. é. közönséget mielőbb egy próba bevásárlással megvizsgálni. Teljes tisztelettel

Schwarz Kálmán és Teszler Simon

Zöldfa-utca 21. sz.

„STANDARD” TÁRSASÁG VEGYÉSZETI GYÁR

BUDAPEST, IV. MAGYAR-UTCZA 44. SZ.

Poloska, moly és egyéb féregirtást egy évi jótállással vállalunk vidéken is.

Poloska és egyéb féreg irtáshoz ajánljuk szabaddalmazott gázfejlesztő anyagunkat, melynek egyszerű alkalmazásával a poloskától végleg megszabadulhat,

1 szobára elegendő anyag 5 koronába kerül.

Feltétlen biztos hatású sváb és ruszni irtószer kilója 4 korona.

Légyirtó folyadék és por kilója 4 korona.

Patkány és egérirtáshoz ajánljuk patkány és egér-tifusz-bacilust. A 20. század legmegbízhatóbb patkány és egérirtó szere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszedelmes, tehát mindenütt elhelyezhető. A patkány és egér-tifusz bacilus árai:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására	6 K
1 nagy „ 3-600 „ „	12 K

Telefon 10-87. Telefon 10-87.

A LEGMODERNEBB BÚTOROKAT
készíti**Kovács Zsigmond**műasztalos
Szacsvey-u. 70. sz.
Géperőre berendezve.Telefon vagy levelezőlap hívásra azonnal
megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindezenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru, cserép, fedéllemez, gipsz, nád, csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtokvásárlási, eladási és erdő becslési irodája

RAKÓCZI-UT 10. SZAM.

Helybeli és vidéki telefonszám 725

8 GRAND PRIXKőbányai Polgári Sörfőző R.-T.
N.-Várad és biharmegyei főraktára
KOLLINDR D. és FIA

CÉGNÉL PÁVEL-UTCA 26. SZ.

Telefon 75. Telefon 75.

Világos **Király** sörünket

valamint SZENT ISTVÁN védjegyű

duplamaláta

sörünket, melyet a leghírnevesebb orvostanárok mint kiváló gyógyítalt ajánlanak.

**Charles
CIRKUSZ****Csak 6 napig!**A világ legnagyobb vándor-
látványossága.

Megnyitó előadás

Nagyváradona vásár-
téren augusztus 13-án
este 8 órakor.**Csak 6 napig!**Charles vendéjátékai ki-
elégítenek minden izlést
Műsora utólérhetetlen. —
Szórakoztatva tanít és fe-
ledhetetlen estéket szerez
a legkényesebb izlésű kö-
zönségnek is.**Csak 6 napig!**Charles cirkusza
a technika csodája!70-nél több kocsis szolgál
lakó, iroda és szállítócélul.
3 Ganz-féle uti lokomotív.
Meseszép tündéres hom-
lokzat. Elsőrendű vendéglő.
Saját tűzoltóság. Egészség-
ügyi csapat, 2 zenekar stb.**Csak 6 napig!**A cirkusz megérkezése
1912. augusztus 13-án reggel.

Megnyitó előadása

1912. aug. 13-án este 8 órakor.

Csak 6 napig!Az állatkert és a próbák na-
ponta d. e. 10 órától csekély be-
lépődij mellett megtekinthetők.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpákára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-
lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a
közönség rendelkezésére áll. Telefon rende-
lésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.**Csillárok.****ívlámpák**állandóan nagy választékban kap-
hatók.**Villamos motorok**

1/4 lóerőtől mincion nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.